

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

עפ"ס 41432-12-25

לפני: כבוד הנשיא יצחק עמית

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: פלונית

ערעור על החלטותיו של בית המשפט לענייני משפחה
בקריות (כב' סג"נ ש' היימן), בתלה"ס 16480-05-25 מהימים
7.12.2025 ו- 30.11.2025

בשם המערער: עו"ד אברהים נאזם אברהים

פסק-דין

הערעור שלפניי מופנה כלפי שתי החלטות מטעם בית המשפט לענייני משפחה בקריות (סגנית הנשיאה ש' היימן), מיום 30.11.2025 ומיום 7.12.2025, בתלה"ס 16480-05-25 – שבהן דחה בית משפט קמא את בקשות המערער לפסילתו מלדון בהליך.

1. כעולה מן החומרים שלפניי, לצדדים שלושה ילדים משותפים, מתוכם שתי בנות קטינות אשר מתגוררות עם המערער בישראל, בעוד שהמשיבה מתגוררת בחו"ל. במאי 2025 הגישה המשיבה את ההליך מושא הערעור שלפניי, שבמסגרתו ביקשה ליתן הוראות בנוגע לזמני השהות ולמתכונת הקשר שבינה ובין הקטינות.

2. בדיון שהתקיים ביום 30.11.2025 נשמעו טענות מטעם באות-כוחם של שני הצדדים. בשלב מסוים ציין המותב כי באת-כוח המערער מתנהגת בדרך בלתי-מכובדת, וכי היא "פתחה בצעקות כי לא יכנסו לדבריה ובית המשפט נדרש לשמוע את דבריה" (בעמ' 9 ש' 17 לפרוטוקול). כעולה מן הפרוטוקול, לקראת סוף הדיון ציין המותב שבכוונתו למנות אפוטרופוס לדין עבור הקטינות, על מנת שקולן יישמע "באופן בלתי תלוי מגורם מקצוע אובייקטיבי", וכי תינתן לצדדים הזדמנות לטעון בנושא. בהמשך לכך יצאו הצדדים להפסקה, ולאחריה ציינה באת-כוח המערער שעוד לפני ההפסקה באת-כוח המשיבה "טענה שהיא רוצה להשיב טיעונים שנאמרו דברים לא נכונים ולצערי בית המשפט הנכבד ציין ואמר מפורשות כי אני בטוחה שנאמרו דברים לא נכונים. הכוונה

היא התייחסות לטיעונים שלי שאני טענתי בפני בית המשפט" (בעמ' 10 ש' 19-22 לפרוטוקול; כך במקור – י"ע). באת-כוח המערער הוסיפה כי בהמשך לכך ביקשה שהמותב יפסול את עצמו, אך המותב לא התייחס לבקשתה ויצא מהאולם. נוכח האמור טענה באת-כוח המערער כי היא ומרשה סבורים שבית המשפט מחזיק בדעה "כי כל מה שנאמר על ידי הוא לא נכון" (להלן: בקשת הפסלות הראשונה).

3. בהמשך אותו היום דחה המותב את הבקשה לפסילתו (להלן: החלטת הפסלות הראשונה). בהחלטתו הסביר המותב כי הדיון נקבע לצורך דיון בהמלצות שהובאו תסקיר שהוגש בהליך, וכי בפתח הדיון נאמר לצדדים להתמקד בטיעוניהם מכיוון שבית המשפט כבר עיין בתסקיר ובתגובות לו. המותב הוסיף כי בתום דברי באת-כוח המערער, ביקשה באת-כוח המשיבה להגיב בטענה שנאמרו דברים שאינם נכונים, וכי בהמשך לכך "התכוון בית המשפט לומר כי הוא בטוח שלשיטת ב"כ [המשיבה – י"ע] נאמרו דברים לא נכונים, אולם בשלב זה אין מקום להמשיך ולדון בטענות אלו והצדדים מתבקשים להביע עמדתם באשר למינוי אפוטרופוס לדין לקטינות" (פסקה 5 להחלטה). המותב הוסיף כי לא הביע עמדה ולא ננעל בדעתו, וממילא לא קבע כי דבריה של באת-כוח המערער אינם נכונים. בסיום החלטתו דחה בית המשפט את בקשת באת-כוח המערער לעכב את המשך ניהול ההליך.

4. למחרת, ביום 1.12.2025, הגיש המערער בקשה לתיקון פרוטוקול הדיון שכללה כמה וכמה סעיפים, לרבות התייחסויות לאירועים שתוארו בהחלטת הפסלות הראשונה. בהחלטה מיום 2.12.2025 קבע המותב כי טרם שיידרש לבקשה לגופה, המערער נדרש להבהיר בתצהיר אם הדיון הוקלט או הוסרט על ידו או על ידי מי מטעמו. בו ביום הגיש המערער תצהיר שבו ציין: "אני לא ביצעתי, וגם מי מטעמי לא ביצע/ה, בדיון שהתנהל בבית המשפט ביום 30.11.2025, ו/או בכלל, כל פעולה המהווה עבירה על החוק ו/או על כללי האתיקה ו/או על כל הוראה חוקית אחרת". למחרת קבע המותב כי התצהיר אינו עולה בקנה אחד עם החלטתו, והורה למערער להגיש תצהיר מתוקן תוך 5 ימים.

5. ביום 7.12.2025 הגיש המערער בקשה נוספת לפסילת המותב (להלן: בקשת הפסלות השנייה). המערער הלין על התנהלות המותב בדיון קודם שנערך ביום 16.7.2025, ועל החלטה מיום 17.7.2025 בעניין נסיעת הקטינות לחו"ל, וטען שהמותב התעלם מבקשות שהגיש בעקבות החלטה זו. עוד הלין המערער על אירועי הדיון מיום 30.11.2025, שבמהלכו, כך נטען, המותב התיר למשיבה ולבאת-כוחה לטעון בחופשיות, ומנגד קטע את באת-כוח המערער וביקר את התנהלותה. כמו כן הלין המערער על הטיפול

בבקשתו לתיקון פרוטוקול – התנהלות אשר מהווה לשיטתו "פגיעה קשה ועדות ברורה לכך שלבית המשפט אין אמון בסיסי" במערער ובבאת-כוחו.

6. בהמשך יום 7.12.2025 דחה המותב את הבקשה (להלן: החלטת הפסלות השנייה). המותב ציין כי חלק מטענות המערער לא הועלו מיד לאחר שנודעה לו עילת הפסלות הנטענת; כי טענות אחרות כבר נדונו ונדחו בהחלטת הפסלות הראשונה; וכי העובדה שהמערער אינו משלים עם החלטות בית המשפט אינה מקימה עילת פסלות. עוד הוסבר שהדרישה בעניין התצהיר "נובעת מאופי התיקונים המבוקשים העוסקים, בין היתר, בדקויות ובמילים בודדות שנטען כי נאמרו" (פסקה 5 להחלטה). לצד זאת דחה המותב את בקשת המערער לעיכוב ניהול ההליך עקב כוונתו לערער על ההחלטה.

לשלמות התמונה יצוין כי המערער הגיש בהמשך תצהיר מתוקן, וביום 25.1.2026 (לאחר הגשת הערעור שלפניי) דחה המותב את הבקשה לתיקון פרוטוקול למעט שני תיקונים נקודתיים. המותב הדגיש כי חלקי הבקשה שנגעו לאמירה בדבר "דברים לא נכונים" משקפים את פרשנות המערער ובאת-כוחו, וכי "בית המשפט התייחס לדברים בצורה מפורטת במסגרת ההחלטה שניתנה בסיום הדיון" (פסקה 26 להחלטה).

7. מכאן הערעור שלפניי. לטענת המערער, אירועי הדיון מיום 30.11.2025 המחישו בבירור את ההטיה של המותב לטובת המשיבה, ולשיטתו מדובר ב"מופע אימים של כבוד השופט נגד המערער ובאת כוחו" (בעמ' 7 לכתב הערעור; כך במקור – י"ע). בהקשר זה נטען כי האמירה "אני בטוחה שנאמרו כאן דברים לא נכונים" נאמרה לפני שהוגשו ראיות ונשמעו אנשי המקצוע. עוד מלין המערער על אופן ומשך הטיפול בבקשתו לתיקון פרוטוקול, ולטענתו המותב פועל כדי למנוע ממנו מלממש את זכותו לערער על החלטות הפסלות "על בסיס פרוטוקול נכון". המערער מוסיף כי הדרישה להגשת תצהיר בנוגע לתיעוד הדיון מעידה שהמותב מטיל דופי בו ובבאת-כוחו; ולטענתו ניתן ללמוד על כך גם מהאמירה בדבר צורך במינוי אפוטרופוס לדין על מנת שקולן של הקטינות יישמע "באופן בלתי תלוי מגורם מקצוע אובייקטיבי". בנוסף מלין המערער על אירועים מוקדמים יותר בהליך, ובפרט על התנהלות המותב בזיקה לנסיעת הקטינות לחו"ל ביולי-אוגוסט 2025. עוד סבור המערער כי היה על המותב לעכב את ניהול ההליך עד להכרעה בערעור הפסלות.

8. עיינתי בטענות המערער והגעתי למסקנה כי דין הערעור להידחות, משלא הונח בסיס לקיומו של חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב. תחילה אדגיש כי הטענות

הנוגעות לאירועים שקדמו לדיון מיום 30.11.2025 לא הועלו בהזדמנות הראשונה, ובהיעדר הסבר המניח את הדעת לשיהוי זה, ניתן לדחותן מטעם זה בלבד (ע"א 229/24 פלוני נ' פלוני, פסקה 6 (28.1.2024)). לכך מתווספת העובדה שטענות אלו הועלו רק בבקשת הפסלות השנייה – וכפי שנפסק, "אין הגבלה על מספר בקשות הפסלות שניתן להגיש בהליך מסוים, אך ככל שמוגשת בקשת פסלות נוספת באותו הליך, יש להצביע על עילה חדשה שצמחה לאחר מתן החלטת הפסלות הקודמת" (ע"א 2608/23 שגיא נ' רשות המסים פקיד שומה ת"א 1, פסקה 9 (2.4.2023)).

9. אף לגופו של עניין, דומה כי המערער מנסה לקרוא בהתנהלות המותב את שאין בה. כך, באשר לאמירה "אני בטוחה שנאמרו דברים לא נכונים": לא שוכנעתי כי יש באמירה תמציתית ולאקונית זו כדי להעיד על נעילת דעתו של המותב ביחס למערער או לאיזו מהסוגיות שמתעוררות בהליך. אכן, ככלל ראוי כי המותב היושב לדין יתבטא בזהירות הנדרשת – ובענייננו ייתכן שניתן היה להתנסח באופן מסויג יותר – ואולם הסברו של המותב בדבר ההקשר שבו נאמרו הדברים מקובל עליי לחלוטין. בנסיבות העניין, לא שוכנעתי כי מדובר בהבעת עמדה מצד המותב ביחס להליך, לא כל שכן עמדה מגובשת שממנה לא יוכל להשתחרר בעת הצורך (השוו: עפ"ס 18924-01-25 פלוני נ' פלונית, פסקה 11 (13.3.2025)). הגם שראוי להקפיד כי הפרוטוקול ישקף נאמנה את מהלך הדיון, העובדה שחלק מאירועי הדיון לא תועדו בזמן אמת אלא בהחלטה שניתנה בהמשך אותו יום, אף היא אינה מקימה חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב (ראו והשוו: ע"א 2766/22 פלוני נ' פלונית, פסקה 9 (7.7.2022); ע"א 895/22 פלוני נ' האפורטרופוס הכללי במחוז תל אביב, פסקה 11 (1.3.2022)). האמירה בדבר הצורך בשמיעת קולן של הקטינות מפי גורם אובייקטיבי, אף היא רחוקה מלהקים חשש ממשי למשוא פנים – מה גם שטענה זו של המערער הועלתה לראשונה בערעור דנן.

עוד אין בידי לקבל את טענת המערער, שהועלתה אף היא לראשונה בערעור, כי במהלך הדיון החל המותב "לצעוק" על באת-כוחו, "להשתיקה ולהתנהג אליה בצורה לא מכובדת ופוגענית, בצעקות ובהוראה לשבת ולשתוק" (בעמ' 7 לכתב הערעור). לא מצאתי בסיס אובייקטיבי לטענה זו, ולא למותר להוסיף כי בקשת המערער לתיקון הפרוטוקול לא כללה טענה שהמותב הורה לבאת-כוחו "לשבת ולשתוק". לא למותר להדגיש כי אין פגם עקרוני בהבעת ביקורת מצד שופט על התנהלותו הדיונית של עורך דין (ראו למשל: ע"א 182/24 פלונית נ' פלונית, פסקה 11 (24.1.2024)). על כן, הלשון הבוטה שבה השתמש המערער בטענותיו כלפי המותב, אין לה מקום ואין בה כדי לשמש תחליף לטענת פסלות מבוססת.

10. יתר השגותיו של המערער – לרבות הטענות בעניין בקשותיו לתיקון הפרוטוקול ולעיכוב ניהול ההליך – הן השגות ערעוריות שהאכסניה לבירורן אינה בערעור פסלות אלא בהליכי ערעור מתאימים (ע"א 3548/23 פלוני נ' פלונית, פסקה 11 (15.5.2023)). לא שוכנעתי כי התנהלות המותב בהקשר זה מלמדת על חשש כלשהו למשוא פנים, וודאי שלא על חשש ממשי.

11. בשולי הדברים.

למרות שההלכות בנוגע לדיני הפסלות מוכרות וידועות, מספר בקשות וערעורי הפסלות אך הולך וגדל. כפועל יוצא, הולך וגדל היקף הזמן השיפוטי, שהוא משאב יקר, המוקדש לבקשות אלה, הן בערכאה הדיונית והן בערכאת הערעור. בחרתי לנצל הזדמנות זו על מנת להציב בפני ציבור בעלי הדין ועורכי הדין את ההלכות המרכזיות שחוזרות ונשנות בתחום הפסלות, בבחינת "עשרת הדיברות" שראוי כי בעל דין ישווה נגד עיניו טרם יעתור בבקשת פסלות.

א. המבחן המהותי: המבחן לפסילת שופט מלשבת בדין הינו התקיימותן של נסיבות היוצרות חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב היושב בדין (סעיף 77א(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; כן ראו מספר עילות קונקרטיות בסעיף 77א(1) לאותו חוק). המבחן הוא אובייקטיבי במהותו, ותחושות סובייקטיביות של בעל דין אינן מקימות עילת פסלות. בהתאם, הזכות לשבת בדין היא גם חובה, ושופט אינו חופשי לפסול עצמו אלא על סמך נתונים אובייקטיביים שיש בהם כדי להצביע על חשש ממשי למשוא פנים. כמו כן, אין להרחיב את השימוש בטענת "מראית פני הצדק" למקרים שבהם מועלית טענת פסלות אשר נעדרת ביסוס אובייקטיבי ממשי.

ב. פסלות לאחר סיום ההליך: הליכי פסלות הם הליכים צופים פני עתיד, שנועדו לבחון אם המותב יכול להמשיך ולדון בהליך שמתנהל לפניו. משניתן פסק דין המסיים את הטיפול בהליך, דרך המלך לדון בטענת פסלות היא בגדרי הליך ערעורי על פסק הדין.

ג. שיהוי: על הטוען לפסלות להעלות את טענתו מיד לאחר שנודעה לו עילת הפסלות ולפני כל טענה אחרת (תקנה 173(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018; סעיף 146(ג) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982). טענת פסלות אינה בבחינת "נשק סודי" שאותו ניתן לשמור לעת הצורך, ושיהוי בהעלאת טענת

פסלות עשוי להוביל לדחייתה מטעם זה בלבד. בדומה, לא ניתן "לצבור" טענות פסלות, ואם בעל דין סבור כי קיימת עילת פסילה, הרי שעליו להגיש בקשה בעניין זה מיד.

ד. התבטאויות: האחריות לניהול המשפט מוטלת על בית המשפט, וכחלק ממנה רשאי בית המשפט להעיר הערות ביקורתיות הקשורות בניהולו התקין והיעיל של ההליך. לא כל אמירה ביקורתית מצד בית המשפט, אף לא כזו שניתן היה לנסח באופן מוצלח יותר, מקימה עילת פסלות: רק במקרים נדירים וחריגים ביותר – כאשר מדובר בהתבטאות נחרצת המלמדת על "נעילת דעת", שהנטל להוכיחה הוא כבד – תקום הצדקה לפסילת מותב בשל התבטאויותיו. בית המשפט רשאי לשקף לצד מסוים את המשמעויות האפשריות הנובעות מדרך התנהלותו; הוא רשאי, ולעתים אף מחויב, להביע עמדה לכאורית לגבי הסיכונים והסיכויים ולהציף קשיים משפטיים או עובדתיים בעמדותיו של צד זה או אחר; והוא רשאי להציע לבעל דין לחזור בו מההליך שיוזם, כאשר בהתייחסות להטלת הוצאות אין משום "איום", וממילא אין בה כדי להקים עילת פסלות.

ה. מעורבות: על בית המשפט מוטלת האחריות לנהל את הדיון, ומעורבותו בניהול ההליך ובכלל כך בחקירת עדים, אינה מקימה כשלעצמה חשש ממשי למשוא פנים.

ו. טענות ערעוריות: בקשת פסלות אינה האכסניה המתאימה להעלאת השגות על החלטות שיפוטיות לגופן, גם כשמדובר בצבר החלטות שאינן לרוחו של בעל דין, ודרך המלך להשיג עליהן היא בהליכי ערעור מתאימים. טענות המופנות כלפי הפעילות השיפוטית יקימו עילת פסלות רק במקרים נדירים וחריגים ביותר. אין בהטלת הוצאות בהחלטת הפסלות (או בכל הקשר אחר) כדי להקים כשלעצמה עילת פסלות.

ז. תלונה על המותב: הגשת תלונה על ידי בעל דין על המותב – לנציב תלונות הציבור על שופטים, למשטרת ישראל או לגורמים אחרים – אינה מקימה עילת פסלות אוטומטית.

ח. היכרות קודמת: עצם קיומה של היכרות בין שופט ובין גורם רלוונטי להליך אינה מקימה עילת פסלות באופן אוטומטי, וההכרעה נעשית בכל מקרה לפי נסיבותיו, תוך בחינת טיב ההיכרות ומכלול הנסיבות.

ט. דיון קודם בעניינם של הצדדים: העובדה שהמותב דן בעבר בעניינם של הצדדים, גם בעניינים הנוגעים לסוגיה המובאת לפתחו כעת ואף באותה פרשה עובדתית, אינה כשלעצמה פוסלת אותו מלדון שוב בעניינם. כך גם במצב שבו ההליך מוחזר לטיפולו של המותב בעקבות החלטתה של ערכאת הערעור.

י. מחלוקת עובדתית: פרוטוקול הדיון לא בהכרח יכול לשקף כל מילה ומילה שנאמרה באולם, וכאשר מתעוררת בהקשר זה מחלוקת עובדתית בין המותב ובין מבקש הפסלות, קמה חזקה כי גרסת השופט היא זו המתארת נאמנה את ההתרחשויות הרלוונטיות. בקשה לפסילת שופט לא מהווה תחליף לבקשה לתיקון פרוטוקול, וככל שבעל דין סבור כי הפרוטוקול לא משקף נכונה את מצב הדברים, עליו להגיש בקשה מתאימה לפני הגשת בקשת פסלות. בעל דין הנותן הסכמתו לקיום שיח מחוץ לפרוטוקול לוקח בחשבון, מניה וביה, כי הדברים שייאמרו לא יתועדו בפרוטוקול ולפיכך הנטל להוכיח התבטאות מסוימת הוא, מטבע הדברים, כבד במיוחד.

עשרת בנייני-האב שלעיל לא מתיימרים כמובן למצות את כלל הנושאים שרלוונטיים לדיני הפסלות (ומשתרגים ומשתלשלים מהם כללי-משנה המפורטים בפסיקה הענפה בתחום), אך דומה כי הם רלוונטיים לחלק הארי של בקשות וערעורי הפסלות.

12. אם כן, הערעור נדחה. בנסיבות העניין ובשים לב לאמור לעיל, המערער יישא בהוצאות לטובת אוצר המדינה בסך 5,000 ש"ח.

ניתן היום, כ"א אדר תשפ"ו (10 מרץ 2026).

יצחק עמית
נשיא